

szükségesnek ismerjük, hogy az összes hazai erdőbirtokosok és illetőleg az erdészeti szakközönség akkor, midőn azoknak a kiállítás erdészeti ügyei iránt minden irányban kellő tájékozás lesz adható, egy általános gyűlést tartsanak s ebben a mennyire lehet, a kinek-kinek részéről kiállítandó tárgyak iránt megállapodjanak, hogy így mindenki csupán oly tárgyak kiállítására fordítson gondot, melyeket az országos érdek szemmeltartása mellett saját szempontjából véve is leginkább állíthat ki. Ezen gyűlés összehívását legcélszerűbben az országos Erdészeti-egyesület eszközölhetné, mi végre nevezett egylet a szakosztály részéről felszólítandó volna.

Budán, január-hó 30-án 1872.

*Keglevich Béla. Divald Adolf.
Wagner Károly. Bedő Albert.*

Az ó-budai és visegrádi korona-uradalmak erdeiről.

(Folytatás és vége.)

A használat módja és az újraerdősítés.

A használat módja és az ahoz kötött újraerdősítés az okszerű gazdaság követelményeinek nem felelt meg.

A szálerdőt ugyanis vető és tarvágatok útján használván, első vágás alkalmával az illető térről a fák felét vágták le; azután vártak 5—6 évig, s ezek elteltével a hátralévő fákat is letarolták.

Ez eljárás mellett, ha a vetővágást közvetlen megelőzőleg, vagy utána az első-második évben volt makktermés, az újraerdősülés is sikerült. Ez azonban csak ritkán történt; ellenben a meggyérített erdő talaja a legtöbb esetben begyepesedett, s

a későbbi években lehullott makk alkalmas csirágyat nem találván, a remélt sarjadék is elmaradott.

A hátramaradt fákat azonban a megszázott idő eltelte után ennek daczára is levágták, a nélkül, hogy a tér mesterséges újraerdősítéséről gondoskodtak volna; így pedig lett, miután a két vágás közti időben az először ejtett fák tuskói elszáradtak, a teljzárlatu erdő helyén az utolszor ledöntött fák öreg tuskóinak végmegeeröltetéséből kelt csenevész sarjerdő, mely a vágástérnek alig felét foglalta el, míg a tér második fele parlagon maradt, s később használhatlan cserjékkel tölt meg.

Hogy ez nem volt egyéb, mint tudományos czégér alatt gondatlanul üzött rablógazdaság, az bővebb magyarázatra nem szorul.

De nem mellőzhetem ez uttal ismételve oda nyilatkozni; hogy a vetővágások utján való újraerdősítés látszólag ugyan igen olcsó; ott azonban, hol a fának értéke tetemes, a legköltségesebb mesterséges erdősítésnél is többre kerül.

Ha ugyanis középminőségű termőhelyen az átlagos évi növekvést holdanként csak 60 köblábra és az önerdősülés folyamatát átlagosan csak 5 évre számítjuk is, úgy ez holdanként 300 köbláb fába, s ennek köblábját tövön, mint ezt a visegrádi kerületben csekély számítással lehet, csak 10 krra tesszük: 30 frtba kerül, mely összeg a legmesterségesebb erdősítés költségeit is jóval túlhaladja.

A vetővágás tehát csak ott van helyén, hol a fa értéke még igen csekély, vagy a hol azt mellőzni a talaj minőségénél, a klima mostohaságánál fogva vagy azért nem lehet; mert fontos ok van reá, oly fanemet, mely biztosan csak ily vágás utján termesztethető, mint például a jegenye, fenyő vagy bükk, jövőre is föntartani. Minden más esetben a tarvágot és utána a tér mesterséges erdősítése föltétlenül előnyösebb.

A visegrádi kerületben annak, hogy a fák felét éveken át a vágástéren hagyták, hol azok igen bajosan megőrizhetők, miután egyenkénti eltűnésük a már ottlévő számos tuskó miatt szembe nem tűnik, még azon hátrányos oldala is lehetett, hogy a kincstár nem részesült a vágások egész fájának értékében; főleg a fa ottani nagy értéke és az őrszemélyzet oly csekély fizetése mellett, melyből csak félig-meddig tisztességesen megélni mai nap a legszerényebb igények mellett sem lehet.

Az igazgatóságnak tehát meg kell hagyni, hogy ugy a szál, valamint a sarjerdőben is a föntjelölt fordakornak megfelelő tért tarvágat útján használja ki; e fölött pedig a vetővágásokban eddig hátramaradott fát mindenütt és egészen.

Kivételt képeznek e részt a már kifejtett okoknál fogva a nagymaros-zebegényi és a bogdányi üzemosztály, hol a szolgálmányok megváltásáig csak annyit kellend használni mint eddig; a használatot azonban a vetővágásokban megkezdeni és ezek teljes kihasználása után az egész erdőben folytatni.

Az igazgatóságot továbbá föl kell szólítani, hogy minden pagonyban megfelelő számmal faiskolákat alapitasson s ezekben erdei fenyő, tölgy, cser, kőris és juharfa csemetéket növeltesen, hogy a szálerdők vágásainak netaláni hézagait fenyővel, tölgy és cserfával, a sarjerdőket a fenyő kivételével a megnevezett összes fanemekkel, a cserüzemosztályokét pedig csupán tölgyekkel műveltesse. — Magában értetik, hogy makktermő években az ertés makkal lesz eszközlendő.

Legfeljebb 20 év alatt végül az eddigi tisztásokat is okvetlenül be kell erdősíteni. Kivévén csekélyebb és az álló erdő közepette fekvő ily térségeket, melyek csak a körüllevő erdők letarolása után lesznek beültetendők.

E tisztásokon kívül még a régibb vágások hézagai is beerdősítendők; a hol pedig az erdősítés csak igen csekély mértékben sikerült és például csak kevés reményt nyújtó gyér

tőhajtásokból áll, a talaj pedig mezőgazdasági használatra alkalmas ott az ily régibb vágások irtás alá lesznek veendők, néhány évig eke alatt tartandók és azután mesterséges művelés útján újra erdősítendők, mint például a Mária-Eichel nevű vágások, továbbá a perbáli kis erdő, vagy a budakeszi pagonyban a pátyi ut mellett lévő vágásterek sat.

A jövedelmet e közbeeső használat is nagyobb mérvben fogja szaporítani, és emelkedni fog ez a cserüzerosztályokban eszközendő kéregeladás útján, valamint az által is, ha a személyzet iparkodni fog a folyó vágások fájából minél többet mint épületi és műszerfát értékesíteni. Így például a kospallagi vágásokban a fák nagyobb része gyönyörű távirnapóznákat; a budai országúthoz közel és már a jövő évben letarolandó erdők igen értékes épületfát szolgáltatnak.

A vágások az egész kerületben a mostaniakhoz sorozandók, kivéve Visegrádot, hol azokat a dömösi határhoz közeli tölgyerdőbe kell áthelyezni, miután ott számos fa száradni kezd, s ezeket, ha kincstár ideje korán nem használja föl, jogosultságoknál fogva a visegrádiak vinnék el.

Perbálon mindenekelőtt a kis erdő még fönálló részét kell letarolni; Budakeszin pedig a szálérdő vágásait a szép juhászné melletti tölgyerdőbe áthelyezni; mert ennek fái is száradni kezdenek, és hogy a szolgálmányfát a megváltásig is csekélyebb értékű tölgy dorongfában lehessen kiszolgáltatni.

A sarjerdővágások e pagonyban a telki határra teendőek át; mert ez erdőrészek a legidősebbek és mivel a mostani vágások folytatását képező erdők a községnek fognák átengedtetni.

Fokozható végül a jövedelem a sárvölgyben folyó patak vizének fausztatásra való felhasználása által. E völgynek fakészlete ugyanis körülbelül 16.000 öl; a szállítás jelenlegi bére e völgyből átlagosan legalább 3 firt, miglen az usztatás,

ideértve a facsatorna előállítását is, legroszabb esetben legfeljebb 2 frtba kerülne, s így e völgy fakészletének czélszerűbb szállítása mellett legalább is 16.000 frt lesz megtakarítható; de csak a szolgálmányok megváltása után; mert vágásokat addig e pagonyban a már érintett okoknál fogva csak ott lehet czélszerűen vinni, a hol száradó fák nagyobb mennyiségben fordulnak elő.

A személyzet és annak szervezése.

A személyzet jelenlegi létszáma egy erdőmester; öt erdész, melynek egyike kezelő főerdész; egy raktárgondnok; egy erdőgyakornok; harmincznégy erdővéd és három raktárőr.

Már föntebb bátorkodtam kimutatni, hogy a pagonyok s így a kezelő erdészek száma is fölös, s hogy öt helyett három tökéletesen elég.

Ezek közül a budakeszi főerdész, kinek kerülete a perbáli pagonynyal lett kiegészítve, kötelezendő e fölött, hogy az erdőmester távollétében, annak másnemű elfoglaltsága mellett, vagy betegeskedése esetében, neki a többi pagonyok főfelügyeletében is segítségére legyen.

Az erdőhivatal személyzete, mely most az erdőmesterből és egy gyakornokból áll, egy számvivővel s egyszersmind erdőrendezővel lenne kiegészítendő; mert az erdőhivatal jelenleg számadást nem visz, s így gazdasága eredményeit és azon tényezőket sem ismeri, melyek a tartós jövedelem fokozása szempontjából főfontosságot érdemelnek.

De az erdőrendezés és a használat folytonos ellenőrzése is a legfontosabb teendők közé tartozik; nehogy tulságos gondosságból a jelenkor, vagy ellenkezőleg az ivadék érdekei, vagy egyszerre mindkettőé csorbitassanak; a mi e kerületben most csakugyan megtörtént.

A használat a megengedhetőnél ugyanis sokkal csekélyebb volt, módjánál fogva azonban nemcsak az elidegenítésnek nyílt tág tere, hanem a kihasznált részek is úgy kezeltettek, hogy ott az utódok sokkal csekélyebb értékű fában azon tömeg egy harmadát sem fogják föltalálhatni, mely e térről most letarlatott.

Egy számvivő és erdőrendező kinevezése esetében az igazgatóságot utasítani kellend, hogy az erdőhivatal a jövő év kezdetétől rendes számadást vezessen és évenként jövedelmi mérleget is készítsen; az erdőrendezés munkálatait pedig azonnal indítsa meg; mi mellett a kezelő erdészek kötelezendők, hogy az erdőrendezőnek az állabbeosztás, leírás, becslés és mérés mellett telhetőleg segítségére legyenek, nem csak a munka gyorsabb befejezhetése végett, hanem azért is; mert az erdész ily alkalommal ismerkedik meg pagonyával a legbehatóbban és tanulja méltányolni mindazon tényezőket, melyek a jövedelem fokozására döntő befolyást gyakorolni alkalmasak.

Egy gyakornok helyett kettőt bátorkodom ajánlani, melyek egyike folyvást az erdőrendező rendelkezése alatt állana, másika pedig szükség szerint hol az erdőhivatal, nevezetesen a számvitel ügyeiben, hol pedig a pagonyok egyikében vagy másikában alkalmaztatnák.

A faraktárnok Budán, ki eddig közvetlenül az igazgatóságnak volt alárendelve, mint az erdőtermékek értékesítője, ezenkívül közvetlenül az erdőhivatalnak lenne alárendelendő, s az ó-budai erdőcske is, mely eddig a gazdasági ágra számítottatott el, az erdészeti számadása felveendő.

Az erdőőrök száma fölösen nagy, és a szolgálmányok remélhetőleg nem soká elmaradó megváltását tekintve 34-ről 22-re és ha Monostorsziget a gödöllői igazgatóságnak adatik át, 21-re tehető. Raktárőr három helyett csak kettő fog kelleni, miután a pesti faraktár további föntartása fölöslegessé vált az

által, hogy Diamantstein szerződészerűleg köteleztetett fát a Pesten székelő kincstári hivatalok részére is vágatni és a hidpénz megtérítése mellett Pestre átszállítani, ugyanoly áron, mely e részt Budára nézve köttetett ki.

Miután azonban a föntebbiek szerint a visegrádi erdőkből ezután majdnem három annyi fa fog Budára szállíttatni mint eddig: úgy nem marad más hátra, mint a vallás- és k. ministerhez átiratot intézni, és őt a föntebbi körülmény közlése mellett fölszólítani, hogy az alapítványi erdőkből jövőre netalán beszállítandó fa elhelyezésére nézve idejekorán gondoskodni sziveskednék; miután annak a kincstári raktárban 1872-ben helye már nem leend.

A nevezett ministeriumot egyuttal arra is lehetne figyelmeztetni, hogy azon esetre, ha a raktárkezelés közösségét fönntartani s az épülő gőzfavágó előnyeiben is részesülni óhajtana a kincstári raktárral határos és eladó tér megszerzése iránt intézkednék.

A telek és a rajtó álló épületek értékére és használhatóságára nézve az általam e részt felszólított faraktárgondnok ide mellékelt jelentése nyújt némi általános tájékozást, mely jelentést a v. és k. minister urhoz intézendő átirathoz lehetne csatolni.

Az ajánlott 21 erdő- és 2 raktárórt, mely a szolgálmányok megváltásáig ideiglenesen és időnként segédörökkel istápolható, következőleg kellene elhelyezni:

A nagymarosi pagonyban: Kospallagon 2, Zebevényen 1, Kis-Maroson 1, Nagy-Maroson 2, összesen 6.

A visegrádi pagonyban: Labanczpatakon 2, Visegrádon 1, Bogdányban 2, Telkin 1, összesen 6.

A budakeszi pagonyban: Budakeszin 3, Mária-Eichelben 2, Budaörsön 1, Perbálon 1, Tökön 1, Zsámbéken 1, összesen 9.

A budai raktárban raktárőr 2.

A mostani tisztviselők kifogás alá nem esvén, azokat állásaikban megerősíteni kérem.

Két erdészi állomás elesvén, a fölöslegessé vált erdészek egyikét, elméleti jó szakképzettségénél és az erdőrendezésben való jártasságánál fogva a számvivői és erdőrendezői állomásra bátorkodom ajánlani, miglen azok másodika az üresedésben lévő facseti állomásra lenne kinevezhető.

A gyakornoki állomások egyikére pályázatot kellend hirdetni.

A tisztek és altisztek illetményeit oly összegekben bátorkodom ajánlani, a minőkben azok az újabb szervezések alkalmával a többi kerületekre nézve lettek megszabva.

Az egyes tisztviselők járandóságai eszerint csekély, az altiszteké tetemes mértékben javulnának: az eddig élvezett mindennemű termények, u. m.: buza, zab, széna, szalma, bor minden évnegyedben más árák szerinti elszámolása elesik; egészben véve pedig az által, hogy a fölösleges állomások beszüntettek, az új illetmények az eddigieknél a következő táblázat szerint még 560 frt 08 krral kevesebbek:

A visegrádi erdőhivatal személyzete és annak illetményinek szervezése.

A tisztviselők rangja és czime	Dijostály	Állomása és lakhelye	J á r a n d ó s á g o k												
			évi fizetés	tűzifa			kaszáló		irodai	szolga	utazási	ló- és kocsistartási	összes illetmények		
				öl	pénzérték 15 ftjával		hold	pénzérték 10 ftjával					egyenként	összesen	
					frt	frt		frt							frt
f o r i n t															
Erdőmester	VIII	Visegrád	1200	15	225	12	120	100	200	300	600	.	2745		
Számvivő és erdőrendező	X.	"	700	10	150	7	70	.	.	200	350	.	1470		
Főerdész .	IX.	Budakeszi	900	12	180	9	90	20	.	200	500	.	1890		
Erdész . .	X.	N.-Maros	700	10	150	7	70	10	.	100	350	.	1380		
" . .	X.	Bogdány	600	10	150	7	70	10	.	100	350	.	1280		
Faraktár-gondnok . .	IX.	Budán	900	12	180	9	90	20	.	300	.	.	1490		
Erdőgyakor-nok	XII.	Visegrád	450	450		
Erdőgyakor-nok	XII.	"	360	360		
		Összesen .	5810	69	1035	.	510	160	200	1200	2150	.	11065		
Altiszti személyzet.				dorongfa											
				öl	pénzérték 10 ftjával										
				frt											
7 első oszt. erdőőr . .		egyenként	350	4	40	2	20	410	2870		
8 második oszt. erdőőr . .		"	300	4	40	2	20	360	2880		
8 harmad oszt. erdőőr		"	250	4	40	2	20	310	2480		
		Összesen .	6850	92	920	46	460	8230		
		Ehez a tisztviselők illetményei . .	5810	69	1035	51	510	160	200	1200	2150	.	11065		
		Főösszeg .	12660	161	1955	97	970	160	200	1200	2150	.	19295		